

ЕКСПЕРТНИЙ ВИСНОВОК

галузевої експертної ради щодо можливості акредитації освітньої програми

Заклад вищої освіти	Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
Освітня програма	31093 Біологія
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Спеціальність	091 Біологія

Цей експертний висновок складений за результатами розгляду галузевою експертною радою (ГЕР) акредитаційної справи. Розгляд справи ГЕР є частиною акредитаційної процедури Національного агентства і здійснюється на основі поданих закладом відомостей про самооцінювання освітньої програми, а також звіту експертної групи про результати акредитаційної експертизи.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ГЕР - галузева експертна рада

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

ЕКСПЕРТНИЙ ВИСНОВОК

галузевої експертної ради щодо можливості акредитації освітньої програми

21.05.2021 р.

Справа № 0511/АС-21

Галузева експертна рада Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти з галузі знань 09 "Біологія" у складі:

Олена Севериновська – головуєчий,
Бедункова Ольга Олександрівна,
Бумейстер Валентина Іванівна,
Галкін Олександр Юрійович,
Горин Оксана Ігорівна,
Клімкіна Ірина Іванівна,
Колісник Ярина Іванівна,
Молодченкова Ольга Олегівна,
Поручинський Андрій Іванович,

за участі запрошених осіб:

Красноштан Ігор Васильович – гарант ОП,

розглянула на своєму засіданні матеріали акредитаційної справи щодо акредитації освітньої програми:

Назва ЗВО	Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
Назва ВСП ЗВО	<i>не застосовується</i>
ID освітньої програми в ЄДЕБО	31093
Назва ОП	Біологія
Галузь знань	09 Біологія
Спеціальність	091 Біологія
Спеціалізація (за наявності)	<i>відсутня</i>
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Вид освітньої програми	Освітньо-професійна

За результатами розгляду акредитаційної справи галузева експертна рада

РЕКОМЕНДУЄ

ухвалити рішення про умовну (відкладену) акредитацію.

За – 9, Проти – 0

1. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку ГЕР

підстави для відмови в акредитації, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, або для призначення повторної акредитаційної експертизи, відсутні

наявні підстави для відмови в акредитації, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

наявні підстави для призначення повторної акредитаційної експертизи

2. Обґрунтування ГЕР

У цьому розділі ГЕР надає власну оцінку відповідності освітньої програми, базуючись на змісті звіту експертної групи та інших матеріалах акредитаційної справи.

Заповнення полів «Обґрунтування» є обов'язковим, якщо ГЕР змінює рівень відповідності, визначений експертною групою, або підтверджує рівень відповідності А, Е чи F. У цих випадках необхідно заповнити обґрунтування не менше як за одним підкритерієм у межах відповідного критерію.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень Е

Обґрунтування ГЕР

1.1 Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти

не застосовується

1.2 Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін

Звіт ЕГ та аналіз представлених до акредитації матеріалів свідчать про формальне залучення студентів до формування цілей та програмних результатів навчання.

1.3 Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм

ЗВО не продемонстрував як саме було враховано досвід аналогічних іноземних ОП. Під час майбутніх переглядів ОПП рекомендується взяти до уваги наукові досягнення та кращі практики іноземних ОП у сфері сучасної біології. Чітко виокремити та продемонструвати унікальність ОПП.

1.4 Освітня програма дає можливість досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності).

За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти програмні результати навчання мають відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня

В описі ОП існує розбіжність у формулюванні загальних компетентностей відповідно до Стандарту. Відсутні ЗК01 "Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні" та ЗК02 "Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя", які визначає стандарт. Невмотивовано введені ЗК6 "Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконаних робіт" та ЗК9 "Здатність визначати, формулювати та вирішувати проблеми", які мають відмінний зміст від загальних компетентностей стандарту. Решта ЗК перефразовані або трансформовані. Наприклад, ЗК 04 зі стандарту відстежується за змістом ЗК2 і ЗК10 освітньої програми; ЗК05 та ЗК06 стандарту об'єднані у ЗК3 освітньої програми. Серед спеціальних (фахових) компетентностей ОП відмічається дублювання змісту (ФК1 та ФК3). Серед програмних результатів навчання ОП відсутні ПР рекомендовані стандартом ВО. Зокрема ПР23 "Реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства", що є важливим для формування "soft skills". ПР 06 стандарту частково відстежується за змістом у формулюванні ПРН14 і ПРН16 ОП, однак таку складову даного РН, як «застосовувати моделі, методи і дані фізики, хімії, ...» в ПРН у ОП не враховано, хоча ФК2 ОП передбачає цю здатність. Також, ПРН у ОП трансформовані відносно РН стандарту. Так, ПР01 стандарту частково відстежується за формулюванням ПРН23 ОП; ПР05, відповідно за ПРН25; ПР03 та ПР20 стандарту за ПРН16 ОП; ПР21 та ПР10 за ПРН5. Для посилення відповідності підкритерію ОПП має забезпечувати досягнення всіх результатів навчання, визначених у стандарті ВО за спеціальністю 091 Біологія за рівнем бакалавра. Крім того, програмні результати навчання не вичерпуються тими РН, що їх визначає стандарт.

Визначення решти програмних РН є відповідальністю ЗВО, але вони не повинні дублювати РН, які прописані в стандарті. Рекомендовано оптимізувати матрицю забезпечення ПРН відповідними компонентами ОП.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень Е

Обґрунтування ГЕР

2.1 Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності)

не застосовується

2.2 Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, становлять логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дають можливість досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання

Не підтверджено, що передбачені в навчальному плані дисципліни вільного вибору студентів здатні доповнювати програмні компетентності та результати навчання, які включені до ОП. У матриці відповідності програмних компетентностей освітньої програми (240 кредитів) для ОК13, ОК18, ОК30, ОК33-ОК37 відображено їх відповідність усім десятиєм ЗК. Це ставить питання про доцільність включення в ОП такої кількості ОК з універсальним набором загальних компетентностей. Одночасно відмічається включення одного ПРН до значної кількості ОК (ПРН3, ПРН4, ПРН10). Зазначене свідчить про перевантаження здобувачів у межах однієї дисципліни. Недоліком за даним підкритерієм є також відсутність фактичних результатів опитування здобувачів ВО щодо їх задоволеності розподілом видів освітньої діяльності та змістового наповнення ОК.

2.3 Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною)

не застосовується

2.4 Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін в обов'язі, передбаченому законодавством

Поряд із зауваженнями ЕГ, виявлені наступні недоліки. У НП розподіл вибіркового контролю за кредитами не уніфікований, що ускладнює здобувачу планування освітньої діяльності. У «Переліку дисциплін вільного вибору на 2020-2021 н.р.» - https://pgf.udpu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/06/Untitled6_compressed.pdf не підтверджується можливість вибору дисципліни з іншої ОП, як передбачено НП. Відмічено невідповідність кредитів ЄКТС і годин на вивчення ВД у НП та силабусах. Зокрема: «Культура in vitro» за НП - 3 кредити/90 год., а в силабусі 4/120 (РП відсутня); «Мікробіологія промислова» за НП - 4/120, в РП 4/120, в силабусі 3/90; «Біотехнологія промислова» за НП - 4/120, в силабусі 3/90 (РП відсутня); «Мікробіологія промислова» у НП - 4/120 год., в РП 4/120, в силабусі 3/90. Для ВД «Біолог. основи зд. сп. життя» за НП формою підсумкового контролю є залік, за силабусом екзамен. Це порушує право здобувача на допомогу в організації навчальної діяльності (п. 1.5 Положення про силабус навч. дисц. в УДПУ). Відсутні РП і силабуси для ВД: «Здоров'я людини», «Історія біології», «Біогеохімія», «Фізколідна хімія», «Біоіндикація», «Соціальна психологія», «Біотехнологія» з р. 10 м. - <https://biology.udpu.edu.ua/index.php/965-3/>. Силабуси дисциплін представлені на сайті кафедри в розділі «Силабуси 2 р. 10 м.» - <https://biology.udpu.edu.ua/index.php/964-3/>, однак розподіл по курсах і семестрах вивчення окремих дисциплін не відповідає НП для 2 р. 10 м. Наприклад, в силабусі «Фізколідна хімія» - 2 курс 4 семестр, а в НП - 1 к. 2 сем. Силабуси ВД «Соціальна психологія», «Біотехнологія», «Здоров'я людини» відсутні для обох термінів навчання. Це суперечить «Положенню про організацію освітнього процесу в УДПУ» в частині р. III, де вказано, що «Робоча навчальна програма повинна бути доступною для ознайомлення, це обов'язкова складова електронного навчального курсу...» та невідповідність «Положення про організацію науково-методичної роботи на кафедрах УДПУ» - р. III п. 3.1.2., де вказано, що одним із напрямків науково-методичної роботи на кафедрі є «Розробка та поповнення комплексів навчально-методичного забезпечення з дисциплін, викладання яких забезпечують члени кафедри» Силабуси ВД «Еволюційне вчення» та «Теорія філогенезу», які відносяться до одного вибіркового блоку ідентичні, а отже ці дисципліни, що пропонуються на вибір, дублюють одна одну. Наявні силабуси, розміщені на сайті <https://biology.udpu.edu.ua/index.php/965-3/> не затверджені і не мають дати введення в освітній процес. Відсутня інформація «де здобувач може більш докладно ознайомитися зі змістом дисципліни, знайти плани практичних (семінарських, лабораторних тощо) занять, методичні вказівки та ін. матеріали ...», про що йдеться в п. 2.3 5 «Положення про силабус НД в УДПУ». Отже, здобувачі вищої освіти не в повній мірі інформуються про зміст дисциплін. Наведене суперечить повноцінній реалізації права здобувача на формування індивідуальної освітньої траєкторії і в сукупності є критичним зауваженням.

2.5 Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дає можливість здобути компетентності, потрібні для подальшої професійної діяльності

не застосовується

2.6 Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (softskills), що відповідають заявленим цілям

Рекомендується посилити практику навчання та викладання методами активного навчання, методами розвитку креативності, критичного мислення тощо, що додатково сприятиме розвитку soft skills.

2.7 Зміст освітньої програми враховує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності)

В ОП та НП вказана професійна кваліфікація «Біолог» (за відсутності такого професійного стандарту та відповідного нормативного документу ЗВО). Пояснення гаранта щодо технічної помилки потребує обов'язкового її усунення.

2.8 Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає фактичному навантаженню здобувачів, досягненню цілей та програмних результатів навчання

не застосовується

2.9 Структура освітньої програми та навчальний план підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою у разі її здійснення узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти

не застосовується

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

3.1 Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному вебсайті закладу вищої освіти

не застосовується

3.2 Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми

не застосовується

3.3 Визначено чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

не застосовується

3.4 Визначено чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, що є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

не застосовується

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

4.1 Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи

не застосовується

4.2 Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання в межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб)

не застосовується

4.3 Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми

не застосовується

4.4 Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі - викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі

не застосовується

4.5 Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти

не застосовується

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

5.1 Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дають можливість встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компонента та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь

не застосовується

5.2 Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності)

не застосовується

5.3 Визначено чіткі та зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для всіх учасників освітнього процесу, які забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема охоплюють процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

не застосовується

5.4 У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політику, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, яких послідовно дотримуються всі учасники освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності

не застосовується

Критерій 6. Людські ресурси

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

6.1 Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання

не застосовується

6.2 Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дають можливість забезпечити потрібний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми

не застосовується

6.3 Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу

не застосовується

6.4 Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців

не застосовується

6.5 Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями

не застосовується

6.6 Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності

не застосовується

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

7.1 Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми гарантують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання

не застосовується

7.2 Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, потрібних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми

не застосовується

7.3 Освітнє середовище є безпечним для життя і здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дає можливість задовольнити їхні потреби та інтереси

не застосовується

7.4 Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою

не застосовується

7.5 Заклад вищої освіти створює достатні умови щодо реалізації права на освіту для осіб з особливими освітніми потребами, які навчаються за освітньою програмою

не застосовується

7.6 Наявні чіткі і зрозумілі політика та процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних із сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

не застосовується

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

8.1 Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми

не застосовується

8.2 Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми

не застосовується

8.3 Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери

не застосовується

8.4 Наявна практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми

не застосовується

8.5 Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми

не застосовується

8.6 Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій) беруться до уваги під час перегляду освітньої програми

не застосовується

8.7 В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, що сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою

не застосовується

Критерій 9. Прозорість та публічність

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

9.1 Визначені чіткі та зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

не застосовується

9.2 Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному вебсайті відповідний проєкт із метою отримання зауважень та пропозиції заінтересованих сторін

не застосовується

9.3 Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному вебсайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства

не застосовується

Критерій 10. Навчання через дослідження

Рівень відповідності (експертна група)

не застосовується

Рівень відповідності (ГЕР)

не застосовується

Обґрунтування ГЕР

10.1 Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності в закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю

не застосовується

10.2 Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напряму досліджень наукових керівників

не застосовується

10.3 Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення й апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквиумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо)

не застосовується

10.4 Заклад вищої освіти забезпечує можливості для залучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проєктах тощо

не застосовується

10.5 Наявна практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проєктах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються

не застосовується

10.6 Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у професійній діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для унеможливлення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності

не застосовується

3. Рекомендації з подальшого удосконалення освітньої програми

У цьому розділі на основі звіту експертної групи та висновків ГЕР резюмуються рекомендації стосовно подальшого удосконалення освітньої програми, включаючи пропозиції щодо усунення виявлених під час акредитації недоліків. Заповнення цих полів є обов'язковим у всіх випадках, коли ГЕР погодилася або визначила рівень відповідності критерію B, E чи F.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми

Галузева експертна рада ознайомилась із відповідями УДПУ на проект висновку. Окремі пояснення були погоджені. Проте, лишаються зауваження, які на думку членів ГЕР не мають аргументованого доведення відповідності, що говорить про важливість їх усунення в процесі подальшої реалізації освітньо-професійної програми "Біологія". Під час майбутніх переглядів ОП рекомендується взяти до уваги наукові досягнення, кращі практики іноземних ОП у сфері сучасної біології для доопрацювання унікальності ОПП. Критерій вимагає більш точної відповідності ОП стандарту ВО за набором загальних і фахових компетентностей, а також програмних результатів навчання. Рекомендується оптимізувати матрицю забезпечення ПРН відповідними компонентами ОП, зважаючи на рекомендації Стандарту вищої освіти України: перший (бакалаврський) рівень, галузь знань 09 «Біологія», спеціальність 091 «Біологія». До перегляду ОП більш активно залучати здобувачів вищої освіти, випускників та роботодавців. З метою подальшого вдосконалення ОП рекомендується розширити перелік питань анкет щодо очікуваних результатів навчання здобувачів вищої освіти для роботодавців, ЗО та НПП. Представити результати фактичної участі стейкхолдерів за даною ОП у анкетуванні та врахування їх побажань при вдосконаленні ОП.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми

Члени ГЕР погоджуються з зауваженням експертів щодо неможливості вказання в дипломі про вищу освіту професійної кваліфікації без розробленого та введеного в дію відповідного нормативного документу ЗВО. Розробникам ОП необхідно внести зміни у освітню програму та навчальні плани щодо заявленого присвоєння професійної кваліфікації, яка за поясненням гаранта ОП є технічною помилкою. За освітніми компонентами фахової підготовки варто зменшити кількість ПРН, для уникнення надмірного навантаження здобувачів ВО та НПП, оскільки таке перевантаження зобов'язує їх у межах окремої дисципліни, незалежно від її обсягів у кредитах, забезпечувати оволодіння значною кількістю компетентностей та ПРН. Рекомендується провести узгодження відповідності певних ОК до циклів загальної та професійної підготовки. Зокрема, ОК 19 Охорона праці та безпека життєдіяльності та ОК 25 Грунтознавство віднести до компонент фундаментальної підготовки, натомість ОК 13 Основи сільського господарства віднести до компонент науково-предметної підготовки. На рівні ЗВО рекомендовано внести зміни до Положення про освітні програми в частині представлення вичерпної інформації про вибіркові дисципліни в переліку ОК, структурно-логічній схемі ОП та матриці забезпечення ПРН відповідним компонентам. Важливо забезпечити повну відповідність переліку вибіркових дисциплін у навчальному плані та ОП. Врахувати зауваження ЕГ щодо необхідних змін у наборі вибіркових дисциплін, рекомендованих ОП. Рекомендується уніфікувати розподіл кредитів ЄКТС між дисциплінами вільного вибору в межах 3 кредитів, що на фоні збільшення їх загального переліку розширить можливість формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувача. Оприлюднити необхідне навчально-методичне забезпечення дисциплін. Розробити і забезпечити більш гнучку процедуру вибору дисциплін та забезпечити належне інформування здобувачів про зміст і обсяги вивчення вибіркових дисциплін. Уникати повторення та подібності змісту дисциплін вільного вибору.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання

Для підвищення конкурентоздатності випускників за ОП, рекомендується посилити мотивацію здобувачів у програмах здобуття освітніх компетентностей у інших ЗВО України та закордонних ЗВО. Для підвищення якості освітніх послуг рекомендується формалізувати механізм визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, шляхом розробки та введення в дію постійного Положення про формальну та інформальну освіту в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини. При вдосконаленні механізму врахувати, що предметом визнання можуть бути як цілі ОК, так і їх частини – окремі модулі.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою

Потребує доопрацювання методичне забезпечення по освітнім компонентам ОП та його представлення в списку літератури робочих програм і силабусів. На сторінці кафедри біології та методики її навчання офіційного сайту ЗВО рекомендується створити посилання на наявне методичне забезпечення фахових ОК, у тому числі навчальних та виробничої практики. Потребує доопрацювання структура силабусів у частині підтвердження можливостей змістового наповнення ОК забезпечити набуття здобувачем компетентностей та програмних результатів навчання, відображених в ОП. Потребують осучаснення списки рекомендованої літератури в окремих ОК, зокрема ОК 22, ОК 23, ОК 30, ОК 33, ОК 34, ОК 35. Рекомендується посилити практику навчання та викладання методами активного навчання, методами розвитку креативності та критичного мислення, що додатково сприятиме розвитку soft skills. У подальшому процесі реалізації ОП більше уваги приділити участі здобувачів та викладачів у міжнародних проектах, програмах зовнішньої та внутрішньої мобільності та інших заходах ЗВО в напрямі інтернаціоналізації діяльності, посилити роботу в напрямі міжнародних науково-практичних зв'язків.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність

Рекомендується запровадити практику незалежного оцінювання знань за проміжними модулями ОК. Передбачити чіткі процедури перевірки рівня знань здобувачів, отриманих у результаті самостійної роботи, як у он-лайн, так і в офф-лайн формі провадження освітнього процесу. До структури силабусів ОК необхідно ввести інформацію щодо кількісних критеріїв оцінювання навчальних досягнень здобувачів ВО, а також інформацію щодо умов та дефайнів перескладання всіх передбачених форм контролю. Це сприятиме створенню в ЗВО освітнього середовища, заснованого на взаємній довірі між здобувачем і викладачем. Для вдосконалення процедури інформування здобувачів варто запровадити практику користування корпоративною поштою ЗВО для всіх учасників освітнього процесу. Рекомендується проводити системну роботу із роз'яснення методів оскарження контрольних заходів, принципів академічної доброчесності та її популяризації серед учасників освітнього процесу за даною ОП.

Критерій 6. Людські ресурси

Привести у відповідність в частині наукового напрямку НПП тим освітнім компонентам, які ними забезпечуються. Рекомендується підвищити рівень публікаційної активності НПП, залучених до реалізації даної ОПП, зокрема виданнями методичних рекомендацій та вказівок за напрямками тих дисциплін, які вони забезпечують, а також у цитованих міжнародних виданнях. Керівникам студентських наукових гуртків та проблемних груп представляти результати діяльності для загалу. Активізувати діяльність НПП у подачах грантових заявок та заключення держбюджетних та госпдоговірних науково-дослідницьких тем. Варто продовжувати та розширювати співпрацю з професіоналами-практиками, експертами галузі, представниками роботодавців.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси

Рекомендується створити кабінет інклюзивної освіти для реалізації права на навчання осіб з особливими освітніми потребами на першому поверсі навчального корпусу ЗВО, облаштований комп'ютерами, інтернетом та необхідною для таких осіб інфраструктурою. Оприлюднити на сайті ЗВО результати опитувань здобувачів щодо виявлення конфліктних ситуацій. Провести оновлення лабораторного обладнання кафедри біології та методики її викладання.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми

ЗВО рекомендовано налагодити чіткий механізм збирання та аналізу кар'єрного шляху випускників, уникати формального підходу до моніторингу якості освітнього процесу та участі здобувачів у системі якості. Висвітлювати результати опитування всіх груп стейкхолдерів за кожною окремою ОП. Розширити спектр програм з підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників щодо обізнаності функціонування системи забезпечення внутрішньої якості освіти. У процесі провадження освітньої діяльності за ОПП «Біологія» більше уваги приділяти отриманню зворотного зв'язку від здобувачів (випускників у подальшому) щодо змісту навчання та очікуваних ПРН. Посилити доведення позиції студентів як рівноправних учасників освітнього процесу.

Критерій 9. Прозорість та публічність

Рекомендується вдосконалювати практику своєчасного оприлюднення та оновлення інформації на офіційному сайті університету та кафедри біології та методики її викладання. Вдосконалити систему громадського обговорювання проекту ОП та змін до неї. Важливо представити на загал результати анкетувань за усіма передбаченими формами та довести дієвість процедури в ході наступного перегляду та оновлення ОП.

Критерій 10. Навчання через дослідження

не застосовується

4. Додатки

Відсутні

***

Шляхом підписання цього експертного висновку я підтверджую, що внесені до нього відомості про присутніх на засіданні ГЕР і результати голосування членів ГЕР є достовірними, а експертний висновок було схвалено на засіданні ГЕР так, як його викладено вище.

Документ підписаний кваліфікованим електронним підписом.

Головуючий на засіданні ГЕР

СЕВЕРИНОВСЬКА ОЛЕНА ВІКТОРІВНА